کشف کوزه‌های سفالی عصرآهن در میاندوآب

کوزه‌های سفالی مربوط به دوره‌های عصر آهن و اسلامی در شهرستان میاندوآب کشف شد. این خبر را سرهنگ بهزاد حجابی، فرمانده یگان حفاظت میراث‌فرهنگی آذربایجان غربی رسانه‌ای کرده و گفته است: به دنبال گزارش دوستداران میراث‌فرهنگی، یگان حفاظت استان به محل مورد نظر مراجعه کردند و در بازرسی از منزل یکی از قاچاقچیان عتیقه، چهار عدد کوزه سفالی کشف و ضبط کردند.

زمان صدور مجوزهای گردشگری کاهش می‌یابد

معاون گردشگری وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی از کاهش مدت زمان صدور مجوزهای گردشگری خبر داد و تصریح کرد: این اقدام در راستای تسهیل روند سرمایه‌گذاری و کسب و کار در حوزه صنعت گردشگری انجام می‌شود. علی اصغر شالبافیان به نمایشگاه گردشگری تهران هم که از ۹ تا ۱۲ بهمن سال جاری برپا می‌شود، اشاره‌ای کرد و افزود: این نمایشگاه می‌تواند فرصتی برای تبادل تجربیات و معرفی جاذبه‌های تاریخی، طبیعی و گردشگری استان‌های سراسر کشور باشد.

میراث

جلوی فروش دستگاه‌های تاریخی ـ صنعتی را بگیرید

مریم اطیابی
ایران

گفته می‌شود دستگاه‌های فلزی ۹۰ساله پنبه پاک‌کنی مجموعه مرکز تحقیقات کشاورزی ورامین به عنوان ضایعات در حال فروش است و به‌زودی ذوب خواهد شد.

مجموعه مرکز تحقیقات کشاورزی استان تهران در ورامین قرار دارد و در دوره پهلوی اول به نام اداره فلاحت ورامین احداث شده است. تمام ساختمان‌های این مجموعه در سال ۱۳۱۷ تأسیس و دستگاه‌ها با آرم شیکاگو وارد کشور و در این کارخانه نصب شده است.

نکته قابل تأمل آن که این ساختمان‌های بتونی ساخته شده به دست آلمان‌ها مربوط به دوره پهلوی اول و انقلاب صنعتی ایران تاکنون ثبت ملی نشده است. در آن زمان یک سری دستگاه به صورت اختصاصی از شیکاگو و چک و اسلواکی سابق وارد ایران شده و در این مرکز مستقر شده است. تا زمانی که مرکز تحقیقات پنبه کشور اینجا مستقر بود، این دستگاه‌ها استفاده می‌شد. پس از انقلاب دستگاه‌های جدید آوردند و این دستگاه‌های ارزشمند که به‌عنوان نمونه وارد ایران شده بود، جمع‌آوری شد و در سوله‌های آجری همین مرکز سال‌ها خاک می‌خورد. اما اکنون خبر می‌رسد رئیس جدید مجموعه تصمیم گرفته طی مزایده‌ای این دستگاه‌ها را به عنوان ضایعات پنبه‌پاک‌کنی بفروشد. این درحالی است که این دستگاه‌ها نشانه توسعه صنعتی ایران و ورامین و به لحاظ ارزش اثر، تک و نمونه است. در این بین ما از حسن فیروزی، معاون برنامه‌ریزی فرمانداری ورامین پیگیر این ماجرا شدیم که بنا به گفته او هم اکنون دستور توقف مزایده صادر شده تا با حضور میراث فرهنگی وضعیت این دستگاه‌ها مشخص شود.

قدیمی‌ترین معدن فیروزه جهان که طی سال ۱۳۸۴ دو سنگ فیروزه‌تراش خورده در اطراف آن کشف شد و قدمت آن تا ۵۳۰۰ سال قبل تخمین زده شد

چرخش کند چرخ فیروزه تراشان

شیوع کرونا باعث شد کسب‌وکارهای مربوط به صنعت فیروزه در شهرستان فیروزه خراسان رضوی طی ۲ سال گذشته از رونق بیفتد

رضا سلیمان نوری
ایران

گردشگری یکی از صنعت‌های عمده‌ای است که بحران همه‌گیری کرونا به‌شدت روی آن تأثیر منفی گذاشته است. این تأثیر منفی در رسته‌هایی از گردشگری چون هتل‌داری و تورگردانی بسیار عینی و مشهود بوده اما در رسته‌هایی چون تولید انواع و اقسام صنایع‌دستی که تا حدی حالت مکمل رسته نخست را دارند، آن‌گونه که باید و شاید محسوس نبود یا مورد توجه قرار نگرفت. صنعت هنر فیروزه‌تراشی خراسان رضوی که طی سال‌های گذشته موجب رونق اقتصادی بخشی از این استان به‌ویژه شهرستان‌های نیشابور و فیروزه و مهاجرت معکوس روستاییان شده بود، از این دسته است. ضربه مهلک کرونا به این هنر صنعت به‌قدری عمیق بوده که چرخ فیروزه‌تراشی در بسیاری از موارد متوقف شده است.

قدیمی‌ترین و مرغوب‌ترین معدن فیروزه جهان با قدمت ۷۰۰۰ سال و ذخیره ۸۰۰۰ تن در نزدیکی کهن‌شهر نیشابور و ۳۵ کیلومتری مرکز شهرستانی به همین نام یعنی شهرستان فیروزه قرار دارد. شهرستان فیروزه در خراسان رضوی تا سال ۱۳۸۶ یکی از شهرهای شهرستان نیشابور بود و پس از آن مستقل شد.

شهر فیروزه سال گذشته از سوی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی به‌عنوان شهر ملی صنایع‌دستی در حوزه تراش سنگ فیروزه انتخاب شد. روستای معدن هم در فیروزه به‌عنوان نامزد دهکده ملی فیروزه‌تراشی معرفی شده‌است.

طی سال‌های ۱۳۸۴ در کاوش‌های باستانی تپه برج شهرستان زبرخان دو سنگ فیروزه‌تراش خورده کشف شد که قدمت آن تا ۵۳۰۰ سال قبل تخمین زده شد و نشان‌دهنده قدمت این معدن به‌عنوان قدیمی‌ترین معدن فیروزه جهان است. بهره‌برداری از معدن کهن فیروزه شهرستان فیروزه که پایه هنر صنعت فیروزه‌تراشی است در سال ۱۳۸۱ از طریق شرکت تعاونی توسعه روستایی معدن فیروزه به مدت ۲۵ سال به اهالی روستاهای معدن علیا و سفلی واگذار شد. سهامداران کنونی اغلب ساکنان شهر فیروزه و روستاهای اطراف آن بوده و علاوه بر بهره‌مند شدن از سود استخراج سنگ فیروزه، خود نیز در آن مشغول فعالیت هستند. در اساسنامه این شرکت پیش‌بینی نشده که فروش این محصول به چه شکل انجام شود به همین دلیل نحوه فروش سنگ خام فیروزه از معدن با تصمیم هیات‌مدیره و به شکل مزایده انجام می‌شود و تنها نظارت دولت بر این معدن در میزان برداشت سالانه آن و پرداخت حقوق دولت است. تا چند سال قبل فیروزه‌تراشی فقط در روستای معدن بود ولی امروز اهالی بیش از ۳۰ روستای فیروزه به فیروزه‌تراشی اشتغال دارند و تا قبل از کرونا بیش از هزار کارگاه فیروزه‌تراشی به صورت رسمی و غیررسمی در این شهرستان فعال شده بود. پیشنهاد ایجاد شهرک تخصصی سنگ‌های قیمتی در فیروزه شش سال قبل توسط این شرکت داده شد تا با ایجاد ارزش افزوده در سنگ فیروزه چرخه استخراج تا تولید و تکمیل و عرضه آن به بازار در همین شهرستان کامل شود و از این طریق اقتصاد این شهرستان رونق گیرد ولی این پیشنهاد در چرخه بروکراسی اداری مانده است. آن‌طور که مسؤولان شهرستان فیروزه می‌گویند مجوز استخراج ۴۰ تن فیروزه در سال را دارند، گرچه تا ۲۵ درصد بالاتر از این مجوز هم می‌توانند برداشت کنند.

با غم نان به فیروزه نمی‌رسند

مدیرعامل شرکت تعاونی توسعه روستایی معدن فیروزه در این باره به جام جم می‌گوید: کرونا و وضعیت اقتصادی کساد ناشی از آن، تاثیر بسیار نامطلوب بر صنعت فیروزه داشت، طوری که مردم به جای زیورآلات بیشتر به‌دنبال تامین ضروریات و مایحتاج زندگی هستند. از سوی دیگر پس از شیوع کرونا ورود گردشگران خارجی که خریداران عمده فیروزه هستند قطع شد و شوک بزرگی به اقتصاد فیروزه وارد کرد.

فضلیانی می‌افزاید: امسال هم قیمت فروش سنگ فیروزه در معدن معادل ۶۰ درصد قیمت آن در سال ۱۳۹۸ و پیش از شیوع کرونا بود و در آخرین فروش هم هنوز قیمت فیروزه به سال ۹۸ نرسیده و این در حالی است که تورم، مزد کارگر، استهلاک و هزینه‌های ثابت و متغیر ما طی دو سال گذشته صددرصد افزایش پیدا کرده‌است، طوری که قیمت یک مته حفاری که پیش از این ۲۵۰ هزار تومان بود به بیش از یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان رسیده‌است. وی با اشاره به این‌که صادرات سنگ خام فیروزه ممنوع است، می‌گوید: پیش از شیوع کرونا سالانه چهار تا پنج مزایده برای فروش سنگ فیروزه در معدن برگزار می‌شد که پس از شیوع کرونا متوقف شد تا این‌که حدود دو ماه قبل نخستین مزایده معدن پس از شیوع کرونا برگزار شد.

گردشگر بیاید حال فیروزه خوب می‌شود

یکی از فیروزه‌تراشان پیشکسوت نیشابور، زائران حرم مطهر رضوی و گردشگران خارجی را موتور محرک این صنعت دانسته و می‌گوید: سهم نیشابور در این حوزه اما اندک است. درواقع نیاز اصلی صنعت فیروزه برای رونق دوباره، فعال شدن صنعت گردشگری است و این روزها با رفع تدریجی محدودیت‌های کرونایی و ورود گردشگران، وضعیت فروش سنگ فیروزه در حال بهبود است، گرچه در نیشابور به‌دلیل نبود فرودگاه و این‌که مقصد بیشتر مسافران مشهد است، هنوز آنچنان رونقی در این زمینه حاصل نشده‌است. حسین حسینی‌نیا می‌افزاید: بالغ بر ۷۰ درصد از فروش سنگ فیروزه نیشابور به گردشگران خارجی به‌ویژه از کشورهای عربی، افغانستان، پاکستان، هند و مالزی صورت می‌گیرد. همچنین این سنگ در کشورهای اسپانیا و ایتالیا که مراکز جواهرشناسی در دنیا هستند علاقه‌مندان بسیار دارد ولی به دلیل تحریم‌ها صادرات فیروزه به این کشورها قطع شده‌است.

تورهای فیروزه‌گردی

حسینی‌نیا می‌گوید: تا سال ۱۳۷۰ معدن فیروزه در اختیار دولت بود و سنگ‌های فیروزه به‌طور مستقیم به مشهد ارسال می‌شد و در نیشابور فیروزه‌تراشی وجود نداشت تا این‌که فیروزه‌تراشی در شهرستان‌های نیشابور و فیروزه رواج یافت و امروز بیشتر فیروزه‌تراشان به‌صورت خودآموز این حرفه را یاد گرفته‌اند که باعث کاهش کیفیت سنگ‌های فیروزه عرضه شده به بازار می‌شود. در چند سال اخیر تورهای ویژه گردشگری به مقصد فیروزه فعال شده بود که با شیوع کرونا تعطیل و باعث وارد آمدن خسارت سنگینی به فعالان این حوزه شد.

حواس‌تان به فیروزه‌های شیمیایی باشد

این فیروزه‌تراش در خصوص نوع و کیفیت و قیمت فیروزه هم این‌چنین می‌گوید: بهترین و مرغوب‌ترین فیروزه جهان فیروزه نیشابور است اما فیروزه‌های چینی و به‌اصطلاح فیروزه‌های احیاشده هم به بازار آمده که به فیروزه شیمیایی معروف است. به همین سبب برای خرید سنگ فیروزه اصل نیشابوری فقط باید از مراکز فروش معتبر خرید شود و در صورت درخواست خریدار می‌توانیم برای سنگ فیروزه شناسنامه صادر کنیم که هزینه آن هم از ۲۰۰ هزار تومان به بالاست. سنگ فیروزه شامل دو نوع شجری و عجمی است و سنگ‌های فیروزه عجمی به‌صورت عددی خرید و فروش می‌شوند و قیمت فیروزه‌های شجری بسته به کیفیت و رنگ آنها از هر گرم ۶۰۰۰ تومان تا دومیلیون تومان است. نوع تراش سنگ فیروزه در قیمت آن تاثیرگذار است.

رونق گرفتن دوباره بازار

مجید ابراهیم‌نیا، مدیر نمایندگی میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شهرستان فیروزه نیز دراین‌باره می‌گوید: پارسال به‌دلیل شیوع کرونا میزان فروش سنگ فیروزه در این شهرستان تا ۷۰ درصد کاهش یافت ولی امسال با کاهش محدودیت‌های کرونایی بازار فروش فیروزه هم رونق پیدا کرده‌است.

ابراهیم‌نیا می‌افزاید: امسال بالغ بر ۱۲ میلیارد ریال تسهیلات با سود ۴ درصد و بازپرداخت هفت‌ساله به ۱۸ نفر از خسارت‌دیدگان ناشی از کرونا در این شهرستان پرداخت شد که ۱۶ نفر از این تعداد فیروزه‌تراش بودند.

مهاجرت معکوس به برکت فیروزه

در شهر فیروزه حالا هر خانه و خانواده‌ای به نوعی در کار فیروزه است و مستقیم و غیرمستقیم از این راه کسب درآمد می‌کند. کار که باشد کسی ترک خانه و دیار آبا و اجدادی خود نمی‌کند، کما این‌که فرماندار فیروزه هم دراین‌باره می‌گوید: صنعت فیروزه روند مهاجرت از روستاهای این شهرستان را معکوس کرده و درحال حاضر در روستاهای معدن سفلی و علیا هیچ بیکاری وجود ندارد و در کنار کشاورزی و دامداری بخشی به‌طور مستقیم در معدن و بخشی هم در حوزه تراش فیروزه و چینش فیروزه از نخاله‌های معدنی مشغول کار هستند. ابوالفضل حکیم‌پور می‌افزاید: افرادی هم که سال‌های قبل از روستا مهاجرت کرده بودند در حال بازگشت هستند، طوری که با مشکل تامین زمین برای متقاضیان ساخت مسکن روبه‌رو هستیم و برای رفع آن باید توسعه در قالب طرح هادی روستایی اجرا شود. به گفته وی، بخش عمده‌ای از مشتریان فیروزه را گردشگران خارجی از عراق و کشورهای حاشیه خلیج فارس تشکیل می‌دهند و بخشی از آن هم به کشورهای جنوب شرق آسیا صادر می‌شود که به دلیل محدودیت‌های کرونایی و ممکن نبودن صادرات و نبود گردشگران خارجی، اقتصاد صنعت فیروزه به‌شدت تحت تاثیر قرار گرفته و به همین میزان خرید فیروزه از معدن کاهش یافته است. فرماندار فیروزه با بیان این‌که استخراج سالانه از معدن فیروزه ۴۵ تن است، می‌گوید: امیدواریم با صدور تدریجی مجوزهای گردشگری و زیارتی و بازگشت اوضاع به حالت عادی دوباره شاهد رونق بازار فیروزه باشیم. وی یادآور می‌شود که برای تکمیل حلقه تولید تا عرضه به مشتری در داخل شهرستان فیروزه طرحی با همکاری شرکت تعاونی توسعه روستایی معدن فیروزه و کمیته امداد این شهرستان در زمینه احداث بازارچه‌ای در مسیر جاده مشهد - تهران و بازارچه دیگری در جوار روستای معدن در دست اجرا بود که با شیوع کرونا این طرح هم متوقف شد.

ایجاد مشاغل متعدد جانبی

فرماندار فیروزه می‌گوید: طی چند سال گذشته با افزایش کارگاه‌های فیروزه‌تراشی و کارگاه‌های صنایع‌دستی و جواهرآلات مرتبط با فیروزه در این شهرستان تلاش کردیم ارزش افزوده این سنگ معدنی و بومی را افزایش دهیم و در این چارچوب بالغ بر ۷۰۰ کارگاه خانگی و تجاری و دو کارگاه فیروزه‌کوبی که پیش از این در انحصار اصفهان بود در شهرستان فیروزه فعال شده‌اند.

همکاری مشترک شهر ملی فیروزه و شهر جهانی گوهرسنگ‌ها

مهم‌ترین مشکل صنف فیروزه‌تراشان تأمین مواد اولیه و سنگ خام است که باید از معدن فیروزه تأمین شود. این جمله را حسین نوروزی، رئیس اتحادیه فیروزه‌تراشان شهرستان فیروزه به ما می‌گوید و ادامه می‌دهد: استخراج از معدن فیروزه در اختیار شرکت تعاونی توسعه روستایی معدن فیروزه با ۳۴۲ سهم قرار دارد و ۲۰ درصد آن به صورت مزایده به فروش می‌رسد و بیشتر آن با قیمت کارشناسی در اختیار سهامداران همین شرکت قرار می‌گیرد که عمده این سهامداران از شهرهای دیگر هستند و روستاییان سهام کمتری دارند. نوروزی می‌افزاید: سود سهامداران شرکت تعاونی توسعه روستایی فیروزه به جای این‌که به صورت نقدی از درآمد حاصل از فروش پرداخت شود با سنگ خام فیروزه ـ که توسط خودشان هم کارشناسی می‌شود ـ پرداخت می‌شود که این مورد قانونی نیست و به دنبال رفع این مشکل هستیم اما از سوی مسؤولان در این زمینه همکاری نمی‌شود. وی یادآور می‌شود شرکت تعاونی معدن فیروزه دو بار در سال مزایده برگزار می‌کند و طی این مزایده دو تا سه تن سنگ فیروزه توسط شرکت‌کنندگان در مزایده خریداری شده و بقیه در اختیار سهامداران قرار می‌گیرد و در این مزایده کیسه‌های ۲۰ تا ۱۰۰ کیلویی سنگ خام فیروزه از کیلویی یک میلیون تا ۲۰ میلیون تومان به فروش می‌رسد. رئیس اتحادیه فیروزه‌تراشان شهرستان فیروزه می‌گوید: تراش سنگ فیروزه در نیشابور و فیروزه انجام می‌شود اما سوار کردن آن روی رکاب‌های نقره‌ای بیشتر در مشهد (شهر جهانی گوهرسنگ‌ها) انجام می‌شود و تلاش‌های بسیار صورت گرفته تا این بخش را هم در شهرستان فیروزه انجام دهیم و از همین شهرستان انگشتر، گردنبند و دستبندهای فیروزه به شهرهای مشهد، تهران و اصفهان ارسال شود اما فراگرفتن این هنر زمانبر بوده و استادکاران این رشته هم به سادگی هنرشان را در اختیار دیگران قرار نمی‌دهند ضمن این‌که دستگاه‌های لازم برای این رشته نیز گران است. نوروزی با اشاره به لزوم استفاده از دستگاه‌های پیشرفته تراش فیروزه ادامه می‌دهد: باید در این خصوص دوره‌های آموزشی برگزار شود تا فیروزه‌تراشان سنتی با شیوه‌های جدید فیروزه‌تراشی آشنایی پیدا کنند و در شرکت تعاونی صنف فیروزه‌تراشان نیز اقداماتی در این زمینه انجام شده اما با وجود مشکل تأمین سنگ خام فیروزه هنوز نتیجه‌ای نگرفته‌ایم. به گفته وی، بالغ بر ۶۰۰ کارگاه فیروزه‌تراشی در شهرستان فیروزه وجود دارد که از این تعداد پس از شیوع کرونا حدود ۱۰۰ کارگاه در روستاهای معدن سفلی و علیا فعال بوده و بقیه به حالت تعطیل و نیمه‌تعطیل درآمدند. در هر کدام از این کارگاه‌ها سه تا پنج نفر مشغول کارند و از این تعداد حدود یک تا دو نفر را بانوان تشکیل می‌دهند که در بخش صیقل سنگ فیروزه فعالیت دارند. نوروزی می‌گوید: حضور گردشگران خارجی از کشورهای آسیایی و حوزه خلیج فارس در محل معدن فیروزه موجب رونق بازار فیروزه بود که با شیوع کرونا این فرصت از بین رفت و بازار داخلی هم جوابگو نیست.

> صنعت فیروزه روند مهاجرت از روستاهای این شهرستان را معکوس کرده و درحال حاضر در روستاهای معدن سفلی و علیا هیچ بیکاری وجود ندارد و در کنار کشاورزی و دامداری بخشی به‌طور مستقیم در معدن و بخشی هم در حوزه تراش فیروزه و چینش فیروزه از نخاله‌های معدنی مشغول کار هستند

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۶۱۱۴

جدول عادی

افقی: ۱) فارغ از کار و تلاش پس از ۳۰ سال خدمت- ظرفی با پارچه آغشته به جوهر برای مهر زدن ۲) قبل از ورزش- نمایشنامه فدریکو گارسیا لورکا- سلیقه ۳) از صور فلکی نیمکره شمالی آسمان- پارچه- از پرسنل کادر درمانی ۴) از نوشت‌افزار- اشتباه لفظی- تربیت صحیح ۵) مغز سر- برجستگی مارپیچ داخل مهره- ملاطی از آب و خاک و آهک- ترش و شیرین ۶) روز عرب- پیشوای دینی مسیحیان- کار بلد ۷) نوعی خواهر و برادر- هوای گرفته- چالاک ۸) بازیگر خانم فیلم به همین سادگی ۹) محل به‌جا آوردن مناسک حج- حضور داشتن- وضو ۱۰) پناهگاه- ضربا هنگ- سرسرا ۱۱) S- فناوری نوین و در حال توسعه- گوشه‌ای در دستگاه نوا- آخرین یک‌رقمی ۱۲) پرستار- روزه- پایان ۱۳) مأمور تشریفات صفوی- دسته‌ای از اعداد- تهی ۱۴) نوعی مار سمی- از پیامبران بنی‌اسرائیل- کاهل ۱۵)... فوق ایدیهم- عنصری برای تولید انرژی هسته‌ای.

عمودی: ۱) از گیاهان آپارتمانی زیبا- از انواع انرژی ۲) آهارزده- تقاضای محترمانه- برگزیده ۳) چاهی در مکه- برخوردار از نعمت- فیلمی ساخته داریوش مهرجویی ۴) کلرید آمونیوم- دلواپس- چاه جهنم ۵) پاکان- پیوسته ۶) در سمت راست داماد می‌ایستد- پایه‌ها- نفس بلند ۷) گروه ورزشی- سر و صدا- وسیله کمک حرکتی بیماران ۸) واهمه- از هزار ماه برتر است- نامیده‌شده ۹) آشفته و پریشان- زره جنگاوران قدیم- کامیون ارتشی ۱۰) تکرار حرفی- واگذار کردن- مجموعه داستانی نوشته هوشنگ مرادی‌کرمانی ۱۱) بی‌نظیر- مجانی ۱۲) کم ارتفاع‌تر از کوه- آب هدررفته- حمله کردن ۱۳) قاره ما- بی‌رحم- نویسنده کتاب شاپورگان به زبان پهلوی ساسانی ۱۴) همنشین- ماه چهارم سریانی- چغندر پخته ۱۵) پدر پدر- فیلم تلویزیونی.

جدول ویژه

افقی: ۱) موجود دریایی که خوردن آن در فقه شیعه حرام است- تمام بدن را در آب فروبردن ۲) شیرینی لوله شده- بیماری نارسایی کلیه‌ها- رشوه دادن ۳) داداش خاله- زندان مسعود سعد- پیروان ۴) آشیانه پرندگان- غیرت- پیروان یک پیامبر ۵) بندگی- ترسناک- خواهر زئوس در اساطیر یونانی- ترمز چارپا ۶) وسیله شالیکوبی- سرنیزه- پل دوزخ ۷) اتومبیل فاقد صندوق عقب جداگانه- بم‌ترین ساز بادی فلزی- وسیله‌ای برای برقراری ارتباط تصویری اینترنتی ۸) پدر علم زمین‌شناسی ایران ۹) شهر باستانی اردن- سرمشق- انگیزه ۱۰) نام خدا در دین یهود- درخت دوزخ- چین و چروک ۱۱) R- کابیله- ۳۶ اینچ- خدای درویش ۱۲) مردمک چشم- نوعی پارچه از الیاف گیاهی- جاری ۱۳) ساز هندی- نمابر- حاذق ۱۴) منزل آذری- آسانی- دستمزد ۱۵) جزایری در اقیانوس کبیر- خاستگاه ورزش هاپکیدو.

عمودی: ۱) وسترنی ساخته جیم جارموش- فلسفه عملی ۲) صدا- صرفه جویی- فیزیکدان فرانسوی قرن نوزدهم ۳) خورشید- ایجاد نقش‌های برجسته تزئینی روی سقف- ظرف جوشاندن آب ۴) بی‌همتا- بدون فکر قبلی- کوچک‌ترین ذره ۵) داستانی نوشته گورکی- وسیله کمک‌حرکتی بیماران ۶) نوازنده چنگ در عهد ساسانی- عالم غیب- صحنه نمایش ۷) نابینا- شیره گیاهان- کیسه مشک آهو ۸) نفت دریای شمال- عید باستانی- تیری که باکمان اندازند ۹) موی پیچیده- مورخ ایرانی دربار غزنویان- گازی از هالوژن‌ها ۱۰) حرف ندا- شمشیر تیز- رهاشده از تعلقات دنیوی ۱۱) ناقص- فرمانی نظامی ۱۲) قومی ایرانی- جوجه تیغی- پایین لباس ۱۳) خوردنی صبحانه- غیرمصنوعی- درخت کاج ۱۴) نوشیدنی- گناه بزرگ- فرار کردن ۱۵) رمانی از گابریل گارسیا مارکز که جایزه ادبی کلمبیا را نصیبش کرد- نوعی پنیر خامه‌ای دانمارکی.

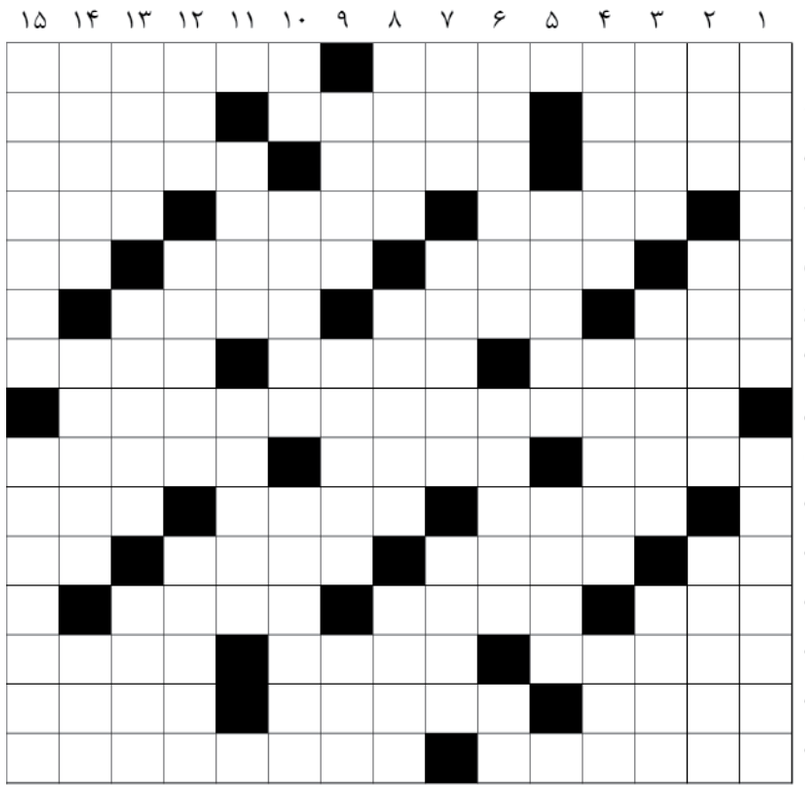

حل جدول عادی شماره ۶۱۱۳

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ح	ک	م	ا	■	م	ت	م	و	ل	■	چ	ا	ب	ک
۲	س	ا	ن	س	و	ر	■	ی	ه	و	د	ی	■	ل	و
۳	ی	س	ا	و	ل	■	ک	ش	ب	ا	ف	■	س	و	پ
۴	ن	ت	■	ا	ن	و	ر	ی	■	ی	ت	ی	م	چ	ه
۵	س	■	ر	ن	ک	ی	ن	■	ا	ح	ر	ا	ر	■	■
۶	ن	ن	ه	■	ا	س	ا	م	ی	■	چ	ک	ا	و	ک
۷	ا	ب	ی	ا	ر	ی	■	ظ	و	ا	ه	ر	■	ر	ی
۸	پ	ی	ن	ه	■	د	ا	ل	ب	ی	■	ی	ک	د	ل
۹	و	ر	■	ت	ر	ی	ک	و	■	ک	ی	م	و	ن	و
۱۰	ر	ه	ن	م	ا	■	ن	م	ن	ا	ک	■	ه	ه	ر
۱۱	■	■	و	ا	س	ط	ه	■	ا	ی	ش	ا	ن	■	ن
۱۲	س	ل	ا	م	ت	ی	■	ا	ل	و	ن	ک	■	ی	ا
۱۳	ل	ه	■	ب	ک	ا	ز	ی	ه	■	ب	ر	ا	و	و
۱۴	■	و	ج	■	ب	ی	ر	ح	م	■	چ	ه	ا	ر	پ
۱۵	ل	ه	ا	ک	■	ه	ل	ه	ل	م	ه	■	م	ا	و

حل جدول ویژه شماره ۶۱۱۳

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	س	ت	د	ن	■	ک	ا	ر	ب	ن	■	ح	ا	ک	م
۲	و	ا	ن	م	و	د	■	و	س	و	ا	س	■	ل	ن
۳	م	د	ا	و	ا	■	ب	د	ک	ا	ر	■	ش	م	ه
۴	ا	ب	■	ن	ک	ر	ا	ن	■	د	س	ت	ر	ن	ج
۵	ت	■	ز	ه	و	ا	ر	■	پ	ه	ن	ا	ب	■	■
۶	و	ر	م	■	ی	ز	د	ا	ن	■	ا	ت	ا	م	■
۷	ت	و	ر	ا	ه	ی	■	ش	ا	م	ل	و	■	ح	ظ
۸	ر	ا	د	ن	■	ن	ب	ا	ه	ت	■	ر	ی	و	ف
۹	و	ن	■	چ	م	ه	و	ر	■	ر	ا	ه	و	ا	ر
۱۰	پ	ی	ک	ی	ر	■	ش	ه	ب	ا	ز	■	ف	ل	س
۱۱	■	■	ا	■	ر	س	ا	ل	■	ق	د	م	ر	و	ا
۱۲	ا	د	و	ک	ل	ن	■	ژ	ر	ف	ن	ا	■	ت	ل
۱۳	م	ل	س	■	ا	و	ل	ی	ه	■	د	ه	ک	ی	ا
۱۴	و	ا	■	م	ت	ا	ه	ل	■	ا	ی	ز	و	م	ر
۱۵	ن	م	ا	د	■	ر	و	ت	ی	ن	■	ن	ر	ن	ی